

V Bruseli 13. 5. 2015
COM(2015) 263 final

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY

**ktoré sa týka národného programu reforiem Lotyšska na rok 2015
a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Lotyšska na rok 2015**

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY

ktoré sa týka národného programu reforiem Lotyšska na rok 2015

a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Lotyšska na rok 2015

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii¹, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie²,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu³,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Európska rada 26. marca 2010 schválila návrh Komisie o iniciovaní novej stratégie pre rast a zamestnanosť nazvanej Európa 2020, založenej na posilnenej koordinácii hospodárskych politík, ktorá sa zameriava na kľúčové oblasti, v ktorých sú potrebné opatrenia na oživenie potenciálu Európy v oblasti udržateľného rastu a konkurencieschopnosti.
- (2) Na základe návrhov Komisie prijala Rada 13. júla 2010 odporúčanie týkajúce sa všeobecných usmernení pre hospodárske politiky členských štátov a Únie (na roky 2010 až 2014) a 21. októbra 2010 prijala rozhodnutie týkajúce sa usmernení pre politiky zamestnanosti členských štátov, ktoré spoločne tvoria „integrované usmernenia“. Členské štáty boli vyzvané, aby tieto integrované usmernenia zohľadnili vo svojej vnútroštátnej hospodárskej politike a politike zamestnanosti.

¹ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

² COM(2015) 263.

³ P8_TA(2015)0067, P8_TA(2015)0068, P8_TA(2015)0069

- (3) Rada 8. júla 2014 prijala odporúčanie, ktoré sa týkalo národného programu reforiem Lotyšska na rok 2014, a predložila svoje stanovisko k aktualizovanému programu stability Lotyšska na rok 2014.
- (4) Komisia 28. novembra 2014 prijala ročný prieskum rastu⁴, čo znamenalo začiatok európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2015. Komisia v ten istý deň prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 správu o mechanizme varovania⁵, v ktorej neurčila Lotyšsko za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie.
- (5) Európska rada 18. decembra 2014 schválila priority pre oživenie investícií, zrýchlenie štrukturálnych reforiem a vykonávanie zodpovednej fiškálnej konsolidácie podporujúcej rast.
- (6) Komisia 26. februára 2015 uverejnila svoju správu o Lotyšsku na rok 2015⁶. Táto správa obsahovala posúdenie pokroku, ktorý sa dosiahol pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých 8. júla 2014.
- (7) Dňa 17. apríla 2015 predložilo Lotyšsko svoj národný program reforiem na rok 2015 a svoj program stability na rok 2015. S cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi sa obidva tieto programy posudzovali súčasne.
- (8) Lotyšsko v súčasnosti podlieha preventívnej časti Paktu stability a rastu a využíva doložku o systémovej dôchodkovej reforme, čo potvrdil Eurostat. Vo svojom programe stability požiadalo Lotyšsko o dočasnú odchýlku od požadovaného postupu úprav smerom k dosiahnutiu strednodobého cieľa, pretože naďalej realizuje významnú štrukturálnu reformu v sektore zdravotníctva. Rozpočtové náklady na reformu sektoru zdravotníctva v roku 2016 predstavujú 0,2 % HDP. Odhaduje sa, že reforma pomôže do roku 2023 zvýšiť zamestnanosť o 0,6 % a úroveň HDP o 2,2 %. Pozitívny vplyv na rast a dlhodobú udržateľnosť verejných financií sa hodnotí ako vierohodný. Na základe prognózy Komisie z jari 2015 sa však predpokladá, že plánovaný štrukturálny deficit vo výške 2,2 % HDP v roku 2016 presiahne primeranú bezpečnostnú rezervu so zreteľom na referenčnú hodnotu 3 % HDP stanovenú v zmluve, ktorá by sa mala dodržiavať, aby krajina bola oprávnená využívať doložku o štrukturálnej reforme. Z toho dôvodu, pričom sa uznáva, že prebiehajúca reforma sektoru zdravotníctva je opodstatnená, sa Rada domnieva, že Lotyšsko nespĺňa požiadavky na využívanie požadovanej dočasnej odchýlky v roku 2016.
- (9) Vo svojom programe stability na rok 2015 plánuje vláda všeobecne stabilný celkový deficit na úrovni 1,4 % HDP v roku 2016 a 1,3 % v roku 2017, pričom v roku 2018 stúpne na 1,7 %. Na dosiahnutie týchto cieľov chce vláda dosiahnuť štrukturálny deficit vo výške 1,8 % HDP v roku 2016 a 1,4 % HDP od roku 2017. Postup v programe stability obsahuje odchýlku založenú na doložke o štrukturálnej reforme, v prípade ktorej sa zdá, že Lotyšsko nie je oprávnené ju uplatňovať, a klasifikuje plánované dodatočné výdavky na obranu počas rokov 2016 až 2019 ako jednorazové operácie. Podľa programu stability sa pomer dlhu verejných financií podľa predpokladov zníži z 37 % HDP v roku 2015 na 34 % HDP do roku 2018, s určitými ročnými výkyvmi medzitým v dôsledku akumulácie likvidných aktív na účely riadenia dlhu. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú tieto rozpočtové

⁴ COM(2014) 902.

⁵ COM(2014) 904.

⁶ SWD(2015) 33 final

prognózy, je vierohodný. Opatrenia na rok 2015 už boli z veľkej časti realizované tak, ako sa plánovalo. Avšak opatrenia na podporu naplánovaných cieľových deficitov od roku 2016 neboli dostatočne konkretizované. Na základe prognózy Komisie z jari 2015 Lotyšsko v roku 2015 požiadavku spĺňa, pričom sa zohľadňuje uplatňovanie doložky o dôchodkovej reforme. Na rok 2016 existuje riziko významnej odchýlky. Štrukturálne saldo sa má podľa požiadavky zlepšiť o 0,3 % HDP, pričom sa zohľadní rezerva na dôchodkové reformy. Na základe prognózy Komisie sa zhorší o 0,3 % HDP, čo súvisí aj s tým, že výdavky na obranu nemožno klasifikovať ako jednorazové opatrenia. Rada na základe svojho posúdenia programu stability a s ohľadom na prognózu Komisie z jari 2015 zastáva názor, že existuje riziko, že Lotyšsko nedodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.

- (10) Zriaďuje sa nezávislá národná akreditačná agentúra a pre oblasť vysokoškolského vzdelávania v Lotyšsku sa pripravuje nový model financovania zameraný na kvalitu. Napriek určitému pokroku v prípade reformy systému výskumu a inovácií, v súlade s rámcom inteligentnej špecializácie, vedie neprimerané verejné financovanie v roztrieštenom systéme výskumu a inovácií k slabým vedeckým výsledkom. Lotyšsko investovalo do výskumu a vývoja v roku 2013 len okolo 0,6 % HDP, čo predstavuje tretiu najnižšiu úroveň v EÚ. Intenzita verejného výskumu a vývoja dosiahla v roku 2013 len 0,43 % HDP. Konkurencieschopnosť je poznačená nedostatkom inovácií a súkromných investícií v sektoroch s vyššou pridanou hodnotou a sektoroch s intenzívnym využívaním znalostí.
- (11) Aj napriek pokroku pri riešení nezamestnanosti sú potrebné ďalšie opatrenia, aby sa vzhľadom na znižujúci sa počet pracovných síl zabránilo nezamestnanosti mladých ľudí a jej negatívnym dlhodobým dôsledkom. Lotyšsko dosiahlo určitý pokrok v reforme odborného vzdelávania a prípravy a jej zložky, ktorú predstavuje učňovská príprava; avšak príťažlivosť tejto formy vzdelávania je vzhľadom na obmedzené zapojenie MSP naďalej problematická.
- (12) Aj keď sa vykonalo značné penzum práce v oblasti plánovania a analytických činností, reformy v rámci sociálnej pomoci nepokročili a nemajú dostatočnú podporu v rozpočtových plánoch. Nízka miera pokrytia a primeranosti dávok v nezamestnanosti a dávok sociálnej pomoci zabraňuje efektívnemu znižovaniu chudoby, sociálneho vylúčenia a vysokého stupňa nerovnosti. Za týchto podmienok majú sociálne výdavky na znižovanie chudoby malý vplyv. V roku 2014 ohrozovala chudoba alebo sociálne vylúčenie 32,7 % obyvateľstva Lotyšska a nerovnosť príjmov patrila aj naďalej medzi najvyššie v EÚ. Financovanie a rozsah pôsobnosti aktívnych politík trhu práce sú v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ stále nízke. Vysoké daňovo-odvodové zaťaženie, pokiaľ ide o osoby s nízkymi príjmami, má v prípade formálneho zamestnania aj naďalej odrádzajúci účinok a znižuje dopyt po nízkokvalifikovaných pracovníkoch, pričom značný nevyužitý potenciál je v oblasti environmentálneho zdaňovania a efektívneho zdaňovania nehnuteľností. Nízka miera financovania verejného zdravotníctva a vysoká finančná spoluúčasť zo strany pacientov, neprimeraný dôraz na výkonnosťnú motiváciu a efektívnosť a nedostatok koordinácie v rámci zdravotnej starostlivosti má za následok, že veľká časť populácie má k nemu obmedzený prístup. Existuje priestor na zvýšenie nákladovej účinnosti a kvality systému a prepojenie financovania nemocníc s mechanizmami založenými na výkonnosti.
- (13) Lotyšsko dosiahlo výrazný pokrok v reforme súdnictva. Miera vyriešenia občianskych a obchodných prípadov však zostáva nízka, čím sa pre podnikateľov vytvára dodatočná záťaž a pri realizácii súdnych reforiem by sa mala posilniť úloha

súdnej rady a predsedov súdov. Boj proti daňovým únikom a primeraný výber daní nie je dostatočný a vyhýbanie sa daňovým povinnostiam je stále na vysokej úrovni. Aj keď bol prijatý zákon o platobnej neschopnosti, problematická stále zostáva oblasť politiky týkajúca sa platobnej neschopnosti a účinného systému dohľadu nad správcami konkurznej podstaty. Účinnejšie opatrenia proti konfliktu záujmov a korupcii, najmä v zraniteľných sektoroch ako verejné obstarávanie, stavebníctvo a zdravotníctvo, by mali na podnikateľské prostredie a kvalitu verejných služieb pozitívny vplyv. V prípade návrhov Rady pre hospodársku súťaž týkajúcich sa novelizácie zákona o hospodárskej súťaži, ktorých cieľom je priniesť väčšiu inštitucionálnu a finančnú nezávislosť prijímať účinné opatrenia voči verejným orgánom, nenastal žiadny pokrok. Zákon o verejnej službe parlament ešte neschválil. Dôležité bude, aby bola zainteresovaná aj miesta samospráva.

- (14) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra komplexnú analýzu hospodárskej politiky Lotyšska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2015. Zároveň posúdila program stability, národný program reforiem a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Lotyšsku v predchádzajúcich rokoch. Zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Lotyšsku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami EÚ vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Európskej únie zabezpečením vstupov na úrovni EÚ do budúceho vnútroštátneho rozhodovania. Jej odporúčania v rámci európskeho semestra sú premietnuté do ďalej uvedených odporúčaní 1 až 4.
- (15) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability Lotyšska a jej stanovisko⁷ je premietnuté najmä do ďalej uvedeného odporúčania 1,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Lotyšsko v rokoch 2015 a 2016 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Zabezpečiť, aby sa odchýlka od strednodobého cieľa v rokoch 2015 a 2016 obmedzovala na povolenú rezervu spájanú so systémovou dôchodkovou reformou.
2. Zlepšiť odborné vzdelávanie a prípravu, urýchliť reformu osnov a rozšíriť ponuku v oblasti učňovskej prípravy. Zabezpečiť, aby nový model financovania systému vysokoškolského vzdelávania odmeňoval kvalitu. Lepšie zamerať financovanie výskumu a stimulovať súkromné investície do inovácie na základe rámca inteligentnej špecializácie.
3. Realizovať konkrétne kroky na reformu sociálnej pomoci, pričom je potrebné zabezpečiť primeranosť dávok a prijať opatrenia na zvýšenie zamestnatelnosti. Znížiť vysoké daňovo-odvodové zaťaženie, pokiaľ ide o osoby s nízkymi príjmami, presunutím daňového zaťaženia na iné zdroje, ktoré sú menej škodlivé pre rast. Prijatť opatrenia na zvýšenie dostupnosti, nákladovej účinnosti a kvality systému zdravotnej starostlivosti a prepojiť financovanie nemocníc s mechanizmami výkonnosti.
4. Zlepšiť efektivitu súdnictva zvýšením zodpovednosti všetkých strán (vrátane správcov konkurznej podstaty), zabezpečením primeraných prostriedkov boja proti daňovým únikom a posilnením úlohy súdnej rady. Zlepšiť právne predpisy týkajúce sa verejnej služby s cieľom posilniť režim v prípade konfliktu záujmov a prepojiť odmeňovanie so zodpovednosťou.

⁷ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 1466/97.

V Bruseli

*Za Radu
predseda*